

Foredrag om to rejser

Lørdag kl. 9-16.30 holder Carsten Cramon foredrag om to af sine rejser. Det er »Barcelona - en arkitekturperle« fra 17.-25. maj 2008. Og »Marokko i fortid og nutid 18.-28. april 2008«. Det foregår i Nobelparken i Århus. Tilmelding på folkeuniversitetet.au.dk

UDSIGT. Torre de las Damas er en af Alhambras ældste bygninger. Fra bygningen er der en imponerende udsigt over mod den arabiske bydel Albaicin.

HAVEKUNST. Generalife er en del af Alhambra og et sted, hvor den muslimske leder trak sig tilbage for at holde siesta eller få besøg af elskerinde.

MYRTEGÅRDEN. Patio de los Arrayanes var oprindeligt beplantet med myrtehække, fordi den gav tæt skygge og dermed forhindrede for stor fordampning af det livgivende vand.

Paradisets have

FORSVAR. Alhambra er en tidligere islamisk paladsby, som er strategisk beliggende på en bjergtop.

I næsten 800 år frem til 1492 var det meste af Spanien underlagt muslimske herskere. Det har sat markante spor for eftertidens Spanien. Avisen tog med Cramon Kulturrejser på en ni dages rundtur til den **islamiske arkitektur og havekunst** i Granada, Cordoba, Sevilla og Ronda. En rundtur, der pirrede alle sanser.

Af Per H. Jacobsen

peja@stiften.dk

"Dale limosna mujer, que no hay en la vida nada, como la pena de ser, ciego en Granada."

"Kvinde, giv den blinde en almisse, thi intet er værre end at være blind i Granada."

Inskriptionen står på ydervæggen på et af tårnene ved Alhambra i Granada i Andalusien. Ordene er i 1800-tallet skrevet af Francisco de Icaza, som reflekterer over den sydspanske by og især Alhambra, den helt unikke paladsby, som maurerne grundlagde og udbyggede i middelalderen, mens den var hovedby for det muslimske styre.

Granada er første stop på

en rundrejse i den muslimske kulturs arv i Sydspanien. Efter Granada følger byerne Cordoba, Sevilla og Ronda. Cramon Kulturrejserens koncept er, at det er kvalitet, der er i højsædet, uanset om det handler om de lokale guider, hotellerne, bospisningen eller de foredrag, der gives undervejs på rejsen.

Foredragene giver en ramme at opleve seværdighederne i, og foredragsholderne bliver udvalgt med omhu. De er førende eksperter indenfor det tema, der slår turen an. På denne tur "Rundrejse i det mauriske Andalusien" er det arkitekten Steen Estvad Petersen, som i 40 år har gennemrejst de islamiske lande og skrevet bøgerne "Para-

diset" og "Drømmen om paradiset". Begge bøger, der omhandler islamisk havekunst og arkitektur.

"Det skal være en tur, jeg personligt kan stå inde for. Gider jeg lave den rejse? Jeg kører selv turen igennem to gange først. Det er en kreativ proces - pludselig står rejsen der, fortæller Carsten Cramon, der altid selv er rejseleder på sine ture.

Han holder selv foredrag undervejs om matematikken bag de islamiske mønstre. Den tidligere gymnasielærer er betaget af matematikkens evne til at "række ud mod uendeligheden". Han taler om rotationer, spejlinger og symmetri på en fascinerende måde, så man på resten af rejsen ser de islamiske mønstre med helt nye øjne. Og som den naturligste ting i verden begynder at give mønstrene betegnelser som "p4g" eller "p6m".

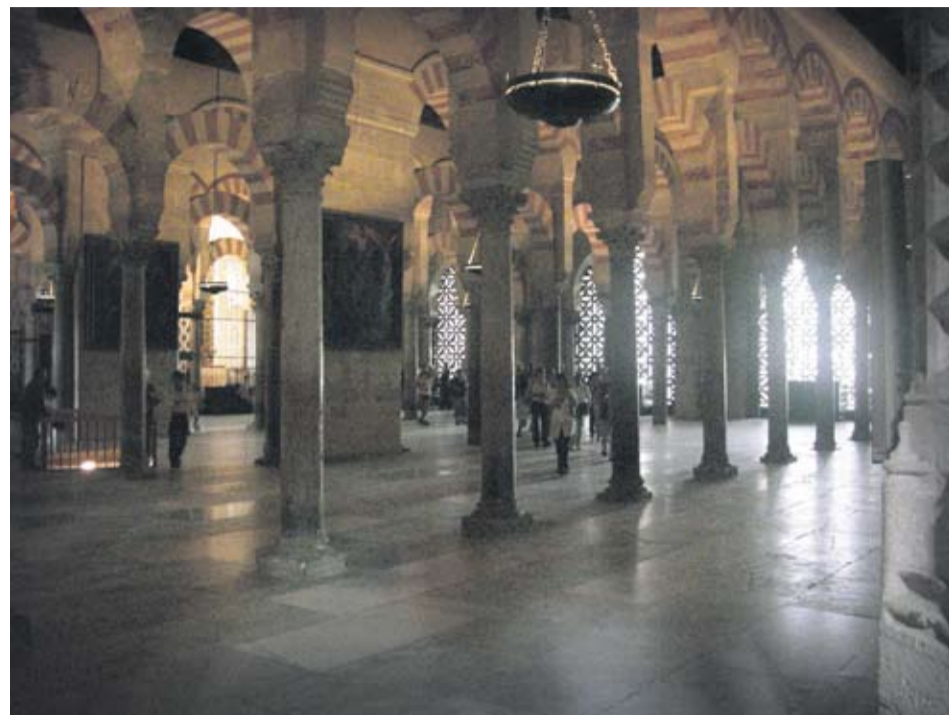
Granada

Selv om Granada ligger højt, og det er i slutningen af oktober måned, så er vejret som en dansk sommerdag. 24 grader og et sol-

Islam i Spanien

Fra 710 og frem til 1492 havde Spanien arabiske herskere. Det var en periode, hvor arkitektur, kunst, digtning og videnskab blomstrede på Den Iberiske halvø. Meget af det, vi opfatter som særligt spansk temperament, spansk poesi, flamencomusikken og det spanske sprog indeholder elementer fra en lang arabisk arv. Udtrykket Olé stammer således fra Allah.

800 SØJLER. La Mesquita, den store moske, er bygget op af 800 søjler, der symboliserer dadelpalmerne i en oase i ørkenen. Forbilledet er al-Aqsa moskeen i Jerusalem.

ALCAZAR. Et af paladserne i Alcazar, Sevillas kongepalads, der er bygget i mudéjar-stil (mauriske håndværkere og kristne bygherrer). Overetagen er bygget i europæisk renæssance-stil.

skin, der filtrerer den knivskarpe luft og giver dybde i landskabet. Spaniens mest besøgte turistattraktion Alhambra knejser derovre på sin bjergtop. Imellem os er en dyb slugt og her på en anden bjergtop, står jeg og min rejsegruppe i den arabiske bydel Albaicin og betages af synet.

Vores lokale guide er Nicholas Børjesson, som er pære spansk, men har en svensk far og taler et formfuldendt svensk, som vi som danskere nemt forstår. Nicholas Børjesson er et af turens højdepunkter. Han er begavet, vidende, engageret og en stor personlighed. Han sætter tingene ind i en historisk, kulturel og filosofisk ramme.

Spanien var i næsten 800 år domineret af islamiske herskere. Alhambra og Granada faldt sidst - det var i 1492. Samme år som Columbus rejste mod Indien og opdagede Amerika. Da overrakte kaliffen byens nøgle til det katolske kongepar Ferdinand og Isabella, og muslimerne var endegyldigt slået af de kristne. Alhambra, som betyder

”Den Røde” efter bjerget, hvor det ligger, er det ældste og bedst bevarede arabiske palads, som findes i verden. Alhambra er højdepunktet af maurisk arkitektur i Vesten, og det udgør verdens ottende vidunder. Men det lader sig umuligt beskrive til fulde; det skal ses, for det er simpelthen en oplevelse for alle sanser.

Fra Granada fortsætter vi ad kalifatruten gennem regionen Jaén mod Cordoba. I bussen fortæller vores tolk Ole Alkærsig om Spaniens kulinariske traditioner. På vejen stopper vi to gange. Først i vinbyen Montilla hvor man producerer Sherry.

Det må det bare ikke hedde, fordi byen Jerez har en ret på det navn. Men den produceres efter samme Solera-system som bruges i Jerez-området.

Andet stop er ved olivenmøllen Nunez de Prado, hvor man laver økologisk olivenolie. Den fineste olie, Flor de Aceite, der er håndplukket, kværnes let, men presses ikke. Den ligger og drypper ved hjælp af tyngdekraften. 30 pro-

cent af produktionen fra deres 160.000 træer er Flor de Aceite. Efter rundvisningen spiser vi en overdådig frokost med tapasspecialiteter, fino sherry og fadøl.

Cordoba

I Cordoba bliver vi indlogeret på hotel Conquistador lige over for byens store attraktion La Mesquita - den store moske, der er med på UNESCOs liste over verdens kulturarv. Moskeen breder sig over 1,5 hektar og bæres af 800 søjler. Byggeriet blev påbegyndt i 786 og udbygget i mere end 200 år. Cordoba blev en rig og aristokratisk by i en tid, hvor det meste af Vesturopa var meget tilbagestående.

Cordoba havde dengang 500.000 indbyggere, rindende vand, kloakering og en veluddannet befolkning. På samme tid boede der nogle få tusinde mennesker i mudderpølene London og Paris. Cordoba er en af de få storbyer der er blevet mindre med tiden, I dag bor her kun 300.000 mennesker.

La Mesquita har faktisk været en kristen katedral i

næsten 800 år. Da de kristne erobrede Cordoba, byggede de en kirke inde i moskeen. De var dybt imponerede over den islamiske arkitektur og ville for alt i verden ikke fjerne bygningen. I stedet tog de nogle søjler ud og byggede et kirkerum. Den øvelse har katolikkerne gjort nogle gange. Alligevel er den gamle moske en imponerende velbevaret konstruktion, der kan tage vejret fra en.

Sidste aften i Cordoba står i gastronomiens tegn. Vi spiser på Bodega Campos en af byens gamle velrenommerede restauranter. Det er en tidligere vingård og kloster, og de gamle vintønder bærer autografer af Tony Blair, Jacques Chirac, det spanske kongepar og en stribe andre kendte, som har spist her. Vi får først en tapasanretning og et glas

sherry i en af restaurantens ni patioer. Derefter bænker vi os rundt om bordet og indtager salmorejo (tomatsuppe), artiskokker, tyrehale og slutter med kanelis. Vinene er i en klasse for sig. Albarino hvidvin fra Galicien, Ribera del Duero rødvin fra Nordspanien og Cava fra Katalonien.

Sevilla

Dagen efter kører vi mod Sevilla og indlogeres på hotel Fernando III. På busturen fortæller Ole Alkærsig om det spanske sprog, omgangsformer og barkultur. Det sidste er vigtigt i Spanien, hvor man lever et meget udadventt liv og dagen igennem mødes i det offentlige rum.

Det er livskvalitet, når man en onsdag tæt på midnat står skulder ved skulder med børn, unge, voks-

ne og ældre i en andalusisk bar, spiser tapas og drikker kold fadøl og må råbe højt til sidemanden, fordi alle taler i munden på hinanden.

Her i Spaniens fjerdestørste by samles hele Andalusens forførende sjæl. Vores rundtur begynder i Santa Cruz - det tidligere jødiske kvarter. Guiden leder os rundt i de snævre gader, hvor en ny plads konstant åbenbares, som perler på en snor. Derefter går vi ind i mørket i den kristne verdens største gotiske katedral. Inden for hersker stilheden, og her opbevares en lille del af Columbus jordiske rester. Katedralen ligger på resterne af byens moske. Kun minareten er delvist bevaret i kirkens berømte tårn, La Giralda.

Læs mere side 14

Fortsat fra side 13

En gruppe strejkende mienarbejdere bor på 49. dag inde i katedralen. Her er de beskyttet mod politi og myndigheder og samtidig sikret maksimal opmærksomhed om deres sag.

Vi slutter i Alcazar - kongepaladset. Det ligner et islamisk bygningsværk, men det meste er bygget i den såkaldte mudéjar-stil af muslimske arkitekter og håndværkere, styret af kristne bygherrer. Det er altså ikke en bygning fra den islamske periode, men fra perioden efter den kristne genopbygning af Sevilla. Til Alcazar hører et gigantisk haveanlæg, hvor man kan få timer til at gå med bare at nyde roen, vandet og duftene.

Sidste dag i Sevilla går jeg på et lokalt fødevaremarked ved Plaza de la Encarnación. Her kan man få Iberico-skinke af den fineste kvalitet - skåret i hånden - al corte. Det er en lille bod med far og søn bag disken og en kødrand af købere foran - flest kvinder. Man spørger: Quien es la

ultima? Hvem er den sidste? Vedkommende udpeges, og man er nu selv den sidste. Hver gang der kommer en ny defineres det igen, hvem der er den sidste i køen. Ifølge spansk køkultur kan man godt passe flere køer på en gang. Måske er la ultima lige gået hen for at købe noget frugt, men hun beholder sin plads i rækken. Man har god tid og snakken går konstant. Jeg venter en god time før det er min tur.

Ronda

Sidste dag kører vi til Ronda, bjergbyen tæt ved Costa del Sol, kendt for sin bro over kløften der adskiller den nye og den gamle bydel. Det er byen hvor forfatteren Ernest Hemingway og filminstruktøren Orson Welles boede i mange år. Welles blev så fascineret af byen, at hans jordiske rester er begravet her på et hemmeligt sted.

Hemingway havde egen loge i byens tyrefægterarena, der er Spaniens ældste, og skrev i Ronda bogen "Hvem ringer klokkerne

DRAMA. Broen, der forbinder Rondas arabiske og kristne bydel har en dramatisk historie. Under den spanske borgerkrig blev folk henrettet ved at smide dem direkte ned i kløften.

for" hvori han for tæller, hvordan fanger blev henrettet under den spanske borgerkrig ved at blive kastet ud fra den høje bro.

Den østrigske digter Rainer Maria Rilke beskrev Ronda som "denne uforlignelige fremtoning bestående af en by stablet op på to klippemassiver". Og det er dramatisk. En 160 meter dyb og op til 90 meter bred slugt ved navn Tajo over floden Guadalevin deler byen i den ældre mauriske bykerne La Ciudad og bydelen Mercadillo mod nord, der er anlagt af de kristne.

Vi slutter turen med Cramon Kulturrejser på re-

staurant Del Escudero hvor vi igen løftes ind i en verden af udsøgt tapas og glimrende vin. Og nyder udsigten ned mod dybet.

Efter ni dage er vi en sammentømret gruppe af rejsende, der knuser og krammer til afsked i luft-havnen i Kastrup, da vi sent om aftenen igen sætter fødderne på dansk jord.

Cramon Kulturrejser

Gyden 5, Træden
8740 Brædstrup
Tlf.: 75 75 20 10
carsten@cramon.dk
www.cc5.dk